

Krigens narrativ

af Jørgen Vangsted

I januar 2002 indgik Danmark i en NATO-styrke i jagten på al-Qaeda i Afghanistan. Begrundelsen var terrorangrebet på USA 11. september 2001. Afghanerne skjulte angiveligt bagmændene, og det var nok til, at USA startede bombning af landet i oktober 2001. Andre NATO-lande gik med i krigen, og de sidste tropper blev først trukket ud af Afghanistan i 2021. Begrundelsen for den krig var hensynet til vores egen sikkerhed.

I marts 2003 gik USA til angreb på Irak. Danmark fulgte trop, selvom der ikke var noget FN-mandat. Begrundelsen for krigen var, at Saddam Hussein angiveligt havde masseødelæggelsesvåben. Forinden var der skrappe handelssanktioner, der på mange måder tvang landet i knæ. Svenskeren Hans Blix havde frem til krigens start stået i spidsen for en FN-undersøgelseskommission der skulle afdække Saddams våbenlager, men de nåede ikke at gøre deres arbejde færdigt. De manglede kun få dage i at kunne forsikre, at der ikke var nogen masseødelæggelsesvåben, men USA ville i krig. Og Danmark gik med. Også her italesatte man krigen som nødvendig af hensyn til vores egen sikkerhed.

Begge krige var på kant med folkeretten, dels fordi problemerne kunne have været løst på andre måder og dels på grund af det faktum, at FN ikke gav mandat til krigen i Irak. Kun til sanktioner.

Krigene blev dækket af journalister, så godt som de nu kunne, når der er krig. Sympatien lå klart hos de soldater vi sendte af sted, mens de tusindvis af civile ofre og flygtninge ikke havde den samme interesse; de var jo selv skyld idet, syntes tanken at være.

Men begrundelsen for krigene havde en tvivlsom karakter. Saddam Hussein havde ingen masseødelæggelsesvåben - som Blix næsten kunne garantere, da invasionen startede. Og fordi Afghanistan gemte på terrorister, der for en dels vedkommende var saudiarabere, er det ikke automatisk legitimt at føre krig mod landet.

Vi er helt berettiget forarget og skræmte over Putins brutale adfærd. Og selvfølgelig er det imod folkeretten at angribe et selvstændigt land. Men læg mærke til, at han begrunder invasionen med et hensyn til Ruslands sikkerhed, og de russere der bor i Ukraine.

Krig giver ingen mening, og dog er det den desperates måde at løse problemer på. Altid er der en tvivlsom begrundelse for at angribe et land. Som vi har begrundet de krige vi er gået med i, kan Putin også begrunde sin krig i Ukraine.

Det er narrativet, der afgør hvor sympatien ligger. Forskellige styreformer, kulturer og historier giver forskellige opfattelser og fjendebilleder. Som Dire Straits synger i *Brothers in Arms*:

There's so many different Worlds
So many different suns
And we have just one world
But we live in different ones

Måske bliver vi aldrig klogere

Nogen tror det hjælper at opruste, men i den sidste ende bliver slagmarker derefter. Selvfølgelig er det svært at være pacifist; vi skal dog kunne forsvare os, hvis vi bliver angrebet. Men som tingene står er der våben nok til at jævne både Rusland og Europa med jorden.

Og måske ender det sådan? Og hvad kan en oprustning hjælpe, hvis en gal mand anvender atomvåben?

Som Dire Straits kan hjælpe os på vej med at forstå dilemmaet i krigens narrativ, kan Ole Bornedals TV-serien "1864" noget, som de færreste kunstnere har kunnet præstere. I serien så han datidens fatale beslutning i lyset af vor tids krigsdeltagelse, og man skulle være både blind og døv for ikke at opdage parallellen mellem Monrad og Anders Fogh Rasmussen. Intet har forandret sig. Politikerne sender stadig unge dygtige soldater ind i det inferno der hedder krig, mens de fortæller, at det er for vores egen sikkerheds skyld.

Pia Kjærsgaard forstod begribeligvis ikke serien. Per Stig Møller gav den en halvlunken anmeldelse mens andre svang sig op i parnassers højde for ikke at fremstå som kulturelle analfabeter; de havde luret, at den heller ikke fik et overvældende seertal, og så går alt vel i glemmebogen; det er jo ikke rart at blive mindet om, at vi ikke har lært noget som helst af historien.

For vores egen sikkerheds skyld? Nu er vi med god grund bange for Putin, der går i krig for Ruslands sikkerhed, og sikkerheden for de russere der bor i Ukraine. Han er i fuld gang med at vinde en krig. Men han taber freden. Hans land bliver forarmet, og han kan se frem til mange års mistillid til Rusland, som ingen længere tør investere i eller indgå aftaler med. For vores sikkerheds skyld.

Det kører af sporet. Han kan på ingen måde få sig trukket ud af den krig med værdighed. Hvad gør et menneske som Putin så? Hans hær er tilsyneladende et imbecilt amatørteater, der skyder til højre og venstre og rammer tilfældige mål. Med det spreder terror og rædsel. Os andre truer han med A-våben, og selv om han dårligt kan ramme en ladeport bliver det med en slagkraft af ufattelige dimensioner, der kan få Slagtebænk Dybbøl til at ligne en jagtulykke.

Hvis vi skal undgå en tredje storkrig, skal Putin enten udsættes for et attentat, eller også skal Ukraine og Vesten bøje sig for hans krav. Det sidste vil med al sandsynlighed aldrig ske. Det første vil ikke gøre vores forhold til Rusland bedre. Det der foregår i disse dage vil mejsle sig ind i vores hukommelse som en fortælling om uberegnelige, utroværdige mennesker, der er født med ondt blod i årerne.

Så: Nej, vi bliver ikke klogere. Der vil altid være grobund for en fortælling om andre folkeslags umenneskelige træk, og vores egen ufejlbarlighed der historisk set har retfærdiggjort hvad som helst.